

Aleg 1147

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w roku 1910.

Wysoki Sejmie!

Podniesienie hodowli bydła w roku 1910 a więcej jeszcze w 1911-ym postąpiło szybszem tempem wobec odszkodowań za traktaty bałkańskie, które prócz zwykłych subwencji krajowych i państwowych w części Wydziałowi krajowemu a przez tenże współdziałającym krajowym towarzystwom gospodarskim do dyspozycji oddane zostały. Wydział krajowy a zgodnie z tymże Komisya gospodarstwa krajowego uważa powiększenie liczby buhajów licencyonowanych, które byłyby stale zapewnione dla użytku hodowców, za jeden z najważniejszych środków podniesienia hodowli. Kwota przeznaczona na ten cel na podstawie ustawy z 30. grudnia 1909 w wysokości 120.000 koron administrowana przez Wydział krajowy została w myśl programu zatwierdzonego przez c. k. Ministerstwo rolnictwa częściowo rozdzieloną między oba krajowe towarzystwa rolnicze, które głównie przez ustanowione przez Wydział krajowy Komisye zakupuja buhaje i wykonują kontrolę nad ich utrzymaniem.

Komisyja podziela w zupełności zapatrywanie Wydziału krajowego a akcyja hodowlana mająca osiągnąć pożądané rezultaty musi spoczywać w jednym ręku, gdyż tylko w ten sposób wykonana może być jednolitą i zapobiedz zamieszaniu szkodliwemu dla rozwoju hodowli. Krajowe towarzystwa rolnicze mając za sobą 30-letniem doświadczeniem nabytą znajomość stosunków są niewątpliwie organami powołanymi do kierowania tą akcyą, z uznaniem też Komisya zarządzenia Wydziału krajowego odnoszące się do tej akcyi podnieść musi.

Zakupno buhajów z funduszów powyżej wykazanych ze względu na przyszybę i zamknięcia wielu okolic dla wolnego obrotu bydła musiało uleść pewnemu zastoju, w ostatnich jednak czasach postąpiło o tyle, że w obrębie działalności c. k. Towarzystwa gospodarskiego zakupiono z preliminowanej na razie liczby 140 buhajów 102, zaś w obrębie działalności Towarzystwa rolniczego 49.

Subwencyę krajową na podniesienie hodowli bydła preliminaruje Wydział krajowy na rok 1912 w tej samej wysokości jak dotychczas t. j. w kwocie 100.000 kor., gdy jednak z dniem 1. lipca 1912 przypada ostatnia 20-ta półroczna rata w kwocie 50.000 kor., w myśl dawniejszych uchwał Wysokiego Sejmu preliminaruje 1-ą ratę półroczną na dalszy okres czasu.

Działalność krajowych towarzystw rolniczych przy pomocy powyższej i państwowej subwencji rozwija się prawidłowo, o czym świadczą sprawozdania Wydziału krajowego i sprawozdania obu krajowych towarzystw rolniczych, na które też Komisya się odwołując, nadmienia, że c. k. Towarzystwo gospodarskie założyło w 1911-ym roku jedną oborę pełnej krwi, 9 obór pół krwi i 12 obór gminnych, których obecnie posiada 81; c. k. Towarzystwo rolnicze zaś posiada obecnie obór zarodowych 32, w czym 16 gminnych a prócz tego obór związkowych 44 należących do związków hodowlanych, których w obrębie tym jest obecnie 17 włościańskich. Zgłoszenia o założenie obór gminnych stają się coraz częstsze, co świadczy o zainteresowaniu własności małorolnej podniesieniem hodowli i doniosłości akcji w tym kierunku.

Przy zakładaniu tych obór kieruje się towarzystwo gospodarskie tą zasadą, że daje pierwszeństwo tym okolicom, gdzie miejscowe czynniki jak rady powiatowe lub też oddziały towarzystwa przyczyniają się do kosztów założenia.

Przy zakładaniu obór pełnej krwi towarzystwo to zmieniło warunki, pod którymi dotąd zakładane zostały — nie pokrywa już bowiem jak dotąd połowę kosztów założenia, lecz weszło w stosunek z Związkiem ziemian, który pożyczka kompetującemu o taką oborę potrzebny na to fundusz, który w 10-ciu półrocznych ratach zwrócić ma a towarzystwo opłaca odsetki od tego funduszu. Ten sposób postępowania umożliwia z jednej strony i mniej zamożnym hodowcom dającym gwarancję odpowiedniego prowadzenia, zakładanie takich obór, z drugiej zaś obniża znacznie koszt przez towarzystwo pokryć się mający a tem samem daje możliwość tworzenia takich obór w większej liczbie.

Towarzystwo rolnicze w Krakowie przy zakładaniu obór gminnych zmieniło warunki tworzenia ich w tym kierunku, że hodowca otrzymujący krowę, nie płaci w procentach oznaczoną część sumy zakupna, lecz z góry oznaczoną kwotę, resztę zaś dopłaca towarzystwo.

W miejsce agencji dla sprzedaży materiału rzeźnego przy towarzystwie gospodarskiem we Lwowie i biura handlowego dla eksportu i sprzedaży bydła przy towarzystwie rolniczem w Krakowie, które przy braku dostatecznych kapitałów nie mogły rozwinąć swojej działalności na szerszą skalę powstała z dniem 1. września 1911 galicyjska spółka dla zbytu bydła i trzody chlewnej oparta na ustawie z 1906 r. i inicjonowany przez towarzystwo Silskij gospodar Sojuz dla zbytu bydła. Członkami tych towarzystw są: c. k. Tow. gospodarskie we Lwowie, c. k. Tow. rolnicze w Krakowie i zarząd główny Kólek rolniczych względnie Tow. Silskij gospodar z udziałami po 30.000 kor., które c. k. Ministerstwo rolnictwa pokryło jako subwencyę na podstawie ustawy z 30. grudnia 1909 Instytucya ta mająca na celu podniesienie i powiększenie stanu bydła w kraju przez dostarczanie hodowcom taniego kredytu na zakupno bydła i przez organizacyę zbytu z uwzględnieniem potrzeb aprowizacyi miejskiej jako początkujące nie mogły jeszcze wywrzeć wpływu regulującego na obrót i ceny bydła i świń, spodziewać się jednak należy, że przy odpowiedniej organizacyi w przyszłości temu zadaniu sprostać zdołają.

Akcyja tępienia gruzlicy u bydła przy zastosowaniu sposobu szczepienia podskórnego systemem Banga wykazała w niektórych oborach ujemne wyniki, co spowodowało Wydział krajowy do wysłania weterynarza krajowego do Halli celem zapoznania się z nowymi sposobami szczepienia międzyskórnego mniej uciążliwego dla hodowców, zastosowanego już w kilku oborach w kraju. Doświadczenia pod tym względem nie zostały jeszcze ukończone i należy wyczekiwać, o ile te odmienne sposoby szczepienia umożliwią łatwiejsze i pewniejsze rozpoznanie tej tak rozszerzonej u bydła choroby.

Wykonanie ustawy hodowlanej — pomimo że już niemal od 20-tu lat obowiązuje — tylko co do pierwszej jej części t. j. licencyonowania buhajów weszło w pełni w życie, w całym kraju bowiem przeprowadzono licencyonowania, co do drugiej zaś części t. j. zapewnienia gminom potrzebnej liczby buhajów z ubolewaniem podnieść należy, że dotąd jeszcze znajduje się w pierwszych stadiach rozwoju. Kilkakrotnie już Komisya gospodarstwa krajowego miała sposobność zastanawiać się nad powodami tego zastoju i środkami zaradczymi — nie widzi się więc spowodowaną podnieść ich ponownie, zaznaczyć jednak musi, że nader skromny dochód z grzywien za przekroczenia postanowień ustawy hodowlanej, który wpływa do funduszków powiatowych, dowodzi, że przepisy karne są zbyt łagodnie stosowane, co w pierwszych latach, w których ustawa obowiązywała, było może wskazanem, dziś jednak gdy i szersze warstwy ludności powinny już były nabrać przekonania o korzyściach ustawy, bezwarunkowo wytłumaczonem być nie może.

Wydatki na pokrycie kosztów Komisji licencyonujących wynosiły w roku 1910, 34.416 K 82 h, przekroczyły więc znacznie preliminowaną w budżecie na ten cel kwotę 27.600 kor. Powodem tego przekroczenia jest okoliczność, że członkom Komisji licencyonujących podniesiono normy za kilometrowe i że w skład tych Komisji wchodzi więcej niż pierwiej weterynarzy, których diety i koszty podróży pokrywa fundusz krajowy. Ponieważ przypuszczać należy, że i w następnych latach Komisye licencyonujące równie sumiennie pracować będą, Komisya gospodarstwa krajowego zgodnie z Wydziałem krajowym zaleca Wysokiej Izbie wniosek dotyczący podwyższenia kredytu na rok 1912 na pokrycie kosztów licencyonowania do kwoty 32.000 K, niemniej też wezwania c. k. Rządu do podniesienia subwencji na ten cel na rok 1912 do kwoty 16.000 K oraz do pokrycia połowy nadwyżki wydatków połączonych z licencyonowaniem w 1910 roku ponad preliminowany na ten cel kredyt w kwocie 4.000 K i wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w przedmiocie podniesienia hodowli bydła w r. 1910.
2. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt na r. 1912 do wysokości 32.000 koron na pokrycie kosztów komisyj licencyonujących w myśl §. 4. ustawy hodowlanej z r. 1892.
3. Sejm wzywa c. k. Rząd do podwyższenia subwencji na r. 1912 na częściowe pokrycie kosztów komisyj licencyonujących do kwoty 16.000 koron t. j. do wysokości połowy kwoty w budżecie krajowym na r. 1912 na pokrycie tych kosztów preliminowanej oraz do przyznania dodatkowej subwencji w kwocie 4.000 koron na pokrycie połowy nadwyżki wydatków na koszt komisyj licencyonujących w r. 1910 ponad preliminowany na ten cel kredyt w budżecie funduszu krajowego na r. 1910.

Zast. Przewodniczącego :

Czartoryski.

Sprawozdawca :

Schnell.

